

Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije

Območna enota Nova Gorica

**STROKOVNE ZASNOVE
VARSTVA KULTURNE DEDIŠČINE
za območje občine Hrpelje - Kozina**

Nova Gorica, februar 2008

Delpinova 16, SI-5000 Nova Gorica
telefon: +386 (0)5 302 86 88, telefaks: +386 (0)5 302 86 90
e-pošta: marvy.lah@zvks.si
<http://www.zvks-slo.si>

Registracija: 1/32177/07, Matična številka: 1423215-006
Standardna klasifikacija dejavnosti/šifra podrazreda: 92.522
Davčna številka: 45991413
Transakcijski račun: 01284-6090509661

OBMOČNA ENOTA NOVA GORICA

Konservatorji, restavratorji

ŠT.	ime in priimek	izobrazba	strokovni naziv
1	Belingar Eda	univ.dipl.etnolog	Konservatorska svetovalka
2	Bratina Patricija	univ.dipl.arheolog	Konservatorska svetovalka
3	Čencič Miran	mag.umetnosti	Restavrator specialist
4	Červ Robert	univ.dipl.um.zgodovinar	Višji konservator
5	Drole Ernesta	univ.dipl.zgodovinar	Višji konservator
6	Fabec Tomaž	univ.dipl.arheolog	Konservator arheolog
7	Humar Darij		Konser.strokovni sodelavec
8	Jazbec Andrej	mag.umetnosti	Restavrator specialist
9	Klemenčič Bojan	univ.dipl.um.zgodovinar	Konservatorski svetovalec
10	Lah Marvy	univ.dipl.kr.arh.	Konservatorska svetovalka
11	Mozetič Mitja	univ.dipl.arh.	Višji konservator
12	Svetina Jasna	univ.dipl.um.zgodovinar	Višja konservatorka
13	Ščukovt Andrejka	univ.dipl.etnolog	Konservatorska svetovalka
14	Zbačnik Branko	univ.dipl.arh.	Samostojni konservator

Strokovni sodelavci

15	Kjabaj Mira		Višja kons.sodelavka I
16	Kunst Majda		Strokovna kons.tehnica dokumentalistka
17	Leskovec Ljubica		Računovodja
18	Maraž Tanja		Tajnica
19	Naglost Anton		Samostojni konservatorski restavratorski tehnik
20	Remec Danilo		Samostojni konservatorski tehnik
21	Tutta Lilijana		Samostojni konservatorski tehnik
22	Vidmar Romana		Konservatorska strok.sodelavka

Vodja območne enote

23	Červ Robert	univ.dipl.um.zgodovinar	Višji konservator

Vsebina

1 UVOD	4
2 PRAVNE OSNOVE	5
2.1 ZAKONSKI IN PODZAKONSKI AKTI.....	5
2.2 DRUGE PRAVNO-FORMALNE PODLAGE:	5
3 SPLOŠNA IZHODIŠČA	6
4 SPLOŠNI VARSTVENI REŽIMI	7
4.1 REŽIM ZA VAROVANJE ARHEOLOŠKE DEDIŠČINE	7
4.2 REŽIM ZA VAROVANJE STAVBNE DEDIŠČINE	8
4.3 REŽIM ZA VAROVANJE MEMORIALNE DEDIŠČINE	9
4.4 REŽIM ZA VAROVANJE NASELBINSKE DEDIŠČINE	9
4.5 REŽIM ZA VAROVANJE VRTNOARHITEKTURNE DEDIŠČINE.....	9
4.6 REŽIM ZA VAROVANJE DEDIŠČINSKE KULTURNE KRAJINE.....	10
4.7 REŽIM ZA VAROVANJE ZGODOVINSKE KRAJINE	10
4.8 REŽIM ZA POSEBNE TIPE DEDIŠČINE.....	10
4.9 VPLIVNO OBMOČJE	11
5 SEZNAM ENOT NEPREMIČNE KULTURNE DEDIŠČINE	12

1 UVOD

Na podlagi Zakona o varstvu kulturne dediščine (Ur.l. RS št. 7/99, v nadaljevanju - ZVKD) mora pripravljavec pri sprejemanju aktov s področja urejanja prostora kot obvezno sestavino za presojo vplivov na nepremično dediščino, ki jih je v uresničevanju teh načrtov mogoče pričakovati, upoštevati strokovne zasnove za varstvo dediščine (v nadaljevanju – strokovne zasnove). Strokovne zasnove izdela Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Nova Gorica (v nadaljevanju ZVKDS, OE Nova Gorica), kot pristojna strokovna javna služba

Za območje občine Hrpelje - Kozina so bile za potrebe priprav prostorskih aktov pripravljene naslednje strokovne zasnove:

1. Strokovne podlage za varstvo kulturne dediščine za spremembe in dopolnitve prostorskih sestavin dolgoročnega in srednjeročnega plana občine Hrpelje Kozina, januar 2002

2. Spremembe in dopolnitve strokovnih zasnov varstva kulturne dediščine za občino Hrpelje-Kozina, maj 2007

Na podlagi zakona o urejanju prostora (Ur. l. RS št. 110/02, 8/03 – popravek) ter Zakona o prostorskem načrtovanju (Ur.l. RS 33/07) pa so bile izdane za potrebe priprave prostorskih aktov, ki veljajo na območju občine Hrpelje - Kozina naslednje (kulturnovarstvene) smernice:

1. Kulturnovarstvene smernice za spremembe in dopolnitve PUP- ov za občino Hrpelje - Kozina, december 2004

Strokovne zasnove vključujejo enote dediščine, ki so v času njihove priprave evidentirane kot kulturna dediščina. Ker pa se podatki o evidentirani kulturni dediščini spreminjajo (novi vpisi v register nepremične kulturne dediščine, spremembe vpisov, izbrisi,...), se morajo spreminjati (dopolnjevati, ažurirati) tudi strokovne zasnove. To je pomembno tudi zato, ker kulturnovarstveni akti ne smejo biti v nasprotju s strokovno zasnovo varstva kulturne dediščine (41. člen ZVKD)

Ker je bilo za območje občine Hrpelje - Kozina izdelanih več strokovnih zasnov, datiranih v različnih časovnih obdobjih, katerih vsebina je bila občinam posredovana s smernicami za različne prostorske akte, je ZVKDS – OE Nova Gorica z namenom boljšega pregleda in jasnosti, izdelal pričujoči čistopis strokovnih zasnov (na podlagi ZVKD 40. – 43. člen) za območje občine Hrpelje - Kozina.

2 PRAVNE OSNOVE

2.1 Zakonski in podzakonski akti

- Ustava Republike Slovenije (Ur.l. RS, št. 33/91)
- Zakon o uresničevanju javnega interesa na področju kulture – uradno prečiščeno besedilo (ZUJIK-UPB1, Ur.l. RS, št. 77/07)
- Zakon o varstvu kulturne dediščine (ZVKD, Ur.l. RS, št. 7/99)
- Zakon o lastninjenju kulturnih spomenikov v družbeni lastnini (ZLKSDL, Ur.l. RS, št. 89/99, 107/99)
- Zakon o urejanju prostora (Ur.l. RS, št. 110/02, št. 8/03 – popravek, 58/03-ZZK-1) s podzakonskimi akti
- Zakon o prostorskem načrtovanju (Ur.l. RS št. 33/07) s podzakonskimi akti
- Zakon o graditvi objektov - uradno prečiščeno besedilo (ZGO-1-UPB1, Ur.l. RS, št. 102/04) s podzakonskimi akti
- Pravilnik o registru nepremične kulturne dediščine (Ur.l. RS, št. 25/02)
- Sklep o kulturnih spomenikih in naravnih znamenitostih, ki so postali last Republike Slovenije (Ur.l. RS, št. 46/97)

Sprejete in ratificirane mednarodne pogodbe

- Zakon o ratifikaciji Evropske kulturne konvencije št. 18 (Ur.l. RS, št. 7/93)
- Zakon o ratifikaciji Konvencije o varstvu kulturnih dobrin v primeru oboroženega spopada (Ur.l. RS, št. 7/93)
- Protokol k Haaški konvenciji (Uradni list FLRJ - Mednarodne pogodbe, št. 4/56)
- Uredba o ratifikaciji Konvencije o ukrepih za prepoved in preprečevanje nedovoljenega uvoza in izvoza kulturnih dobrin ter prenosa lastninske pravice na njih (Ur.l. RS, št. 7/93)
- Zakon o ratifikaciji Konvencije o varstvu svetovne kulturne in naravne dediščine (Ur.l. RS, št. 7/93)
- Zakon o ratifikaciji Konvencije št. 121 o varstvu evropskega arhitektonskega bogastva (Ur.l. RS, št. 7/93) – t.im. Granadska konvencija
- Zakon o ratifikaciji Evropske konvencije o varstvu arheološke dediščine (spremenjene) (MEKVAD, Ur.l. RS - Mednarodne pogodbe, št. 7-21/99, 24/99) - t.im. Malteška konvencija
- Zakon o ratifikaciji Evropske konvencije o krajini (MEKK, Ur.l. RS, št. 19/03) – t.im. Krajinska konvencija

2.2 Druge pravno-formalne podlage:

Državni prostorski akti:

- Odlok o strategiji prostorskega razvoja Slovenije (OdSPRS, Ur.l. RS, št. 76/04)
- Uredba o prostorskem redu Slovenije (PRS, Ur.l. RS, št. 122/04)

Državni razglasitveni akti:

Občinski razglasitveni akti:

Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti in kulturnih spomenikov na območju občine Sežana, Uradne objave (Primorske novice), št. 13/92-68, Ur.l. RS, št. 68/95-3115, 4/96 (popravek)

3 SPLOŠNA IZHODIŠČA

Celostno ohranjanje dediščine

Predstavlja smiselno porazdelitev nalog ohranjanja dediščine med različne državne organe in na lokalne skupnosti ter njihovo medsebojno sodelovanje. Državljeni, lastniki dediščine in drugi zainteresirani (društva, združenja, nevladne organizacije) so pomemben in enakopraven soudeleženec pri sprejemanju odločitev na vseh ravneh odločanja. Celostno varstvo dediščine se načrtuje in uresničuje tudi z instrumenti urejanja prostora. Nosilci različnih dejavnosti in rab, ki se pojavljajo v prostoru, se morajo seznaniti z omejitvami in prednostmi varstva dediščine že na nivoju strateških prostorskih aktov in upoštevati varstvena načela, ki zagotavljajo ohranitev kulturne funkcije dediščine v prostoru.

Načela, ki izhajajo iz zagotavljanja celostnega varstva dediščine, so:

- varstvo dediščine je treba vključiti med cilje prostorskega planiranja, od priprave razvojnih načrtov do izdajanja dovoljenj za posege;
- varstvo zahteva sodelovanje na vseh ravneh (med urbanisti, investitorji in konservatorji) ter vključevanje in obveščanje javnosti;
- varstvo dediščine ne vključuje le posameznih spomenikov, pač pa celotno človekovo okolje;
- varstvo vključuje ne samo najpomembnejše spomenike, ampak tudi tiste skromnejše stavbe, ki same po sebi nimajo lastnosti spomenika, a imajo izreden pomen v kontekstu celote naselja in kvalitetno oblikujejo njihov značaj;
- zagotoviti varstvo in prenovo objektov kulturne dediščine v prostoru na tak način, da ji zagotovimo ustrezno rabo v skladu s sodobnimi potrebami in načinom življenja.

Trajnostna raba

Ustrezen prostorski razvoj s svojimi prostorskimi rešitvami mora omogočati trajnostno rabo dediščine na način in v obsegu, ki dolgoročno ne povzroča degradacije dediščine ali celo izgube dediščinskih (spomeniških) lastnosti, ki se morajo ohranjati za sedanje in bodoče generacije. Dediščina je neobnovljiv vir, ki potrebuje za svoj obstoj aktivno (upo)rabo, vendar le do določenih meja.

Dediščina kot dejavnik vzdržnega prostorskega razvoja

Vzdržen prostorski razvoj vključuje štiri vidike ali dimenzije vzdržnosti: ekonomsko, socialno, okoljsko in kulturno. Ohranjena dediščina in njena integracija v prostoru sta eden od nosilcev trajnostnega razvoja občine na vseh področjih (gospodarstvo, kmetijstvo, kultura, okolje, itd.).

Dediščina kot razvojni dejavnik in prostorski potencial

Pri prostorskem načrtovanju je potrebno dediščino obravnavati kot dejavnik kakovosti prostora ter kot vir blaginje in priložnosti za razvoj. Dediščina s svojo raznovrstnostjo in

kvaliteto predstavlja pomemben socialni, ekonomski, vzgojni in identifikacijski potencial, katerega mora občina izkoristiti za doseg prostorsko uravnoteženega razvoja.

4 SPLOŠNI VARSTVENI REŽIMI

Varstvo in ohranitev kulturne dediščine je eden od osnovnih namenov in ciljev prostorskega načrtovanja. Z možnostmi, ki jih ima na razpolago, lahko preprečuje njeno poškodovanje, propadanje ali uničenje. Zahteve varstva kulturne dediščine se vključujejo v prostorsko načrtovanje tako, da se upoštevajo:

- varstveni režimi iz aktov o razglasitvi kulturnih spomenikov,
- varstveni režimi za vso evidentirano kulturno dediščino in njeno vplivno območje,
- presoje vplivov na kulturno dediščino.

V tem poglavju so splošni varstveni režimi posplošeni na tip dediščine (arheološka, stavbna, memorialna itd.). Iz priloženega pregleda enot nepremične kulture dediščine pa je razvidno, kateri tip varstvenih usmeritev oz. varstveni režim velja za posamezno enoto dediščine. Za posamezne (večje) enote lahko velja tudi več varstvenih režimov (npr. za območje določenega gradu lahko veljajo režimi za stavbno, vrtnoarhitekturno, arheološko dediščino, ipd.), saj je v preglednici tip varstvenega režima opredeljen po principu pretežnosti.

Splošni režim, ki velja za vse tipe dediščine:

- kulturna dediščina se načeloma varuje in ohranja na mestu samem (in situ);
- varuje se tudi ustrezno veliko območje okoli dediščine, z namenom preprečitve neposrednih ali posrednih negativnih vplivov na dediščino;
- na objektih ali območjih dediščine niso dovoljeni tisti posegi ali takšni načini izvajanja dejavnosti, ki bi prizadeli varovane vrednote in njihovo materialno substanco, ki jih nosi;
- možno so tisti posegi in prostorske rešitve, ki prispevajo k trajni ohranitvi dediščine ali zvišanju njene vrednosti.

Za kakršnekoli posege v enote kulturne dediščine - vključno z vzdrževalnimi deli, ki bi lahko povzročili spremembo videza (npr. barve) ali materialne substance dediščine (npr. novi materiali) - je potrebno pridobiti kulturnovarstvene pogoje in soglasje (45. – 46. člen ZVKD, Ur. list RS, št. 7/99).

4.1 Režim za varovanje arheološke dediščine

Zlasti se varuje:

- zemljišča in zemeljske plasti z arheološkimi ostanki pred različnimi destruktivnimi posegi in rabami (izkopi, nasipi, intenzivna kmetijska in gozdarska raba, gradnja različnih objektov in infrastrukturnih naprav, iskanje najdb s strani nepooblaščenih ljudi itd.);
- prostorski in vsebinski kontekst arheološkega najdišča.

Arheološka dediščina so zemljišča in zemeljske plasti, ki hranijo sledove človekovega delovanja v zgodovinskih obdobjih, ter predmeti iz teh plasti oziroma obdobj, ne glede na to ali so na kopnem ali pod vodo.

Osnovna izhodišča pri varovanju arheološke dediščine so:

- varovanje najpomembnejših arheoloških najdišč v obliki rezervatov oziroma prostorsko urejenih območij (prezentacija »in situ«);
- ohranitev kulturnega in znanstvenega pomena dediščine pri posegih v prostor z izvedbo predhodnih arheoloških raziskav, pri čemer je treba dati prednost nedestruktivnim metodam (geofizikalni, greoradarski terenski pregledi);
- integralno varstvo s sistematičnim vključevanjem v prostorsko načrtovanje na vseh ravneh.

Novi posegi v prostor se arheološkim najdiščem načeloma izogibajo. V robne dele najdišč in v najdišča znotraj poselitvenih območij se lahko posega le, če ni možno najti drugih rešitev in le na osnovi rezultatov predhodnih arheoloških raziskav. Pri gradnji zahtevnih objektov in objektov gospodarske javne infrastrukture je treba zagotoviti predhodno arheološko vrednotenje na celotnem območju predvidenega posega in ne le na območju do sedaj prepoznane arheološke dediščine.

4.2 Režim za varovanje stavbne dediščine

Zlasti se varuje:

- tlorisna in višinska zasnova (gabariti);
- gradivo (substancia) in konstrukcijska zasnova;
- oblikovanost zunanjsčine (členitev objekta in fasad, oblika in naklon strešin, kritina, stavbno pohištvo, barvo, detajli itd.);
- funkcionalna zasnova v notranjem in pripadajočem zunanjem prostoru;
- komunikacijska in infrastrukturna navezava na okolico (pripadajoči odprti prostor z niveleto površin ter lego, namembnostjo in oblikovanostjo pripadajočih objektov in površin, odnos do drugih objektov na parceli in do sosednjih stavb);
- prostorski kontekst, pojavnost in vedute (predvsem pri prostorsko izpostavljenih objektih - cerkvah, gradovih, znamenjih itd).

Varuje se tudi širša okolica objekta, ki zagotavlja funkcionalno integriteto varovane stavbne dediščine v širšem prostoru brez motečih prvin.

Stavbno dediščino zaradi boljše preglednosti delimo na:

- profano (gradovi,dvorci,vile, mestne in trške stavbe),
- sakralno (cerkve, kapelice, znamenja),
- sakralno-profano (samostani, župnišča).

V stavbno dediščino se lahko posega z vzdrževalnimi, sanacijskimi, raziskovalnimi in obnovitvenimi deli v smislu boljše prezentacije objekta v skladu s kulturnovarstvenimi pogoji in soglasjem ter določili konservatorskega programa za spomenik. Usmeritve smiselno veljajo tudi za določene oblike tehniške dediščine (območja, stavbe, skupine stavb, naprave itd.), ki pričajo o razvoju proizvodjalnih sredstev, tehnologije in tehnične kulture v Sloveniji.

4.3 Režim za varovanje memorialne dediščine

Zlasti se varuje:

- avtentičnost lokacije;
- materialno substanco in fizično pojavnost objekta;
- vsebinski prostorski kontekst območja z okolico in vedute.

Memorialna dediščina prvenstveno obeležuje spomin na pomembnejše dogodke in osebnosti iz naše zgodovine. Kot memorialno dediščino lahko obravnavamo spominska obeležja, spominske plošče, grobove in nagrobnike ter določene prostore in stavbe. V memorialno dediščino se lahko posega z raziskovalnimi, vzdrževalnimi, sanacijskimi in obnovitvenimi deli v smislu boljše prezentacije ter v skladu s kulturnovarstvenimi pogoji in soglasjem.

4.4 Režim za varovanje naselbinske dediščine

Zlasti se varuje:

- zgodovinski značaj naselja;
- naselbinsko zasnovo (parcelacija, komunikacijska mreža, razporeditev odprtih prostorov);
- odnose med posameznimi stavbami ter odnos med stavbami in odprtim prostorom;
- prostorsko pomembnejše naravne prvine znotraj naselja (drevesa, vodotoki);
- prepoznavna lega v prostoru oz. krajini (glede na reliefne značilnosti, poti itd.);
- naravne in druge meje rasti ter robove naselja;
- podobo naselja v prostoru (gabariti, oblike strešin, kritina);
- odnose med naseljem in okolico (vedute na naselje in pogledi iz njega);
- stavbno tkivo (prevladujoč stavbni tip, javna oprema itd.).

Praviloma je za naselbinsko dediščino potrebno programiranje revitalizacije in rehabilitacije v okviru urbanističnih, krajinskih ali programskih zasnov. Ukrepi morajo biti prilagojeni tudi posebnim lastnostim posameznega tipa kulturne dediščine (stavbne, memorialne, arheološke itd.) znotraj naselja. V naselbinsko dediščino se lahko posega z vzdrževalnimi, sanacijskimi in obnovitvenimi deli v smislu boljše prezentacije v skladu s kulturnovarstvenimi pogoji in soglasjem.

4.5 Režim za varovanje vrtnoarhitekturne dediščine

Zlasti se varuje:

- kompozicijo zasnove (oblika, struktura, velikost, poteze);
- kulturne sestavine (grajeni objekti, parkovna oprema, skulpture);
- naravne sestavine, ki so vključene v kompozicijo (vegetacija, voda, relief itd.);
- funkcionalno zasnovo z navezavo na stavbno dediščino oz. stavbe in površine, ki so pomembne za delovanje celote;
- podobo v širšem prostoru z navezavo na okoliški prostor.

Pri drevoredih se zlasti varuje:

- oblikovno zasnovo drevoreda (dolžino, drevesne vrste, sadilno razdaljo, sistem zasajanja itd.);

- ekološke pogoje, ki so potrebni za razvoj in obstoj drevja;
- rastišče pred gradbenimi deli, ki lahko prizadenejo posamezna drevesa;
- posamezna drevesa pred škodljivimi posegi vanje (obsekavanje, poškodbe itd.).

Vrtnoarhitekturna dediščina potrebuje stalno vzdrževanje, ki ga lahko vrši le primerno usposobljen izvajalec v soglasju s pristojno kulturnovarstveno službo.

4.6 Režim za varovanje dediščinske kulturne krajine

Zlasti se varuje:

- krajinsko zgradbo in prepoznavno prostorsko podobo (naravne in kulturne prvine);
- odprti prostor pred urbanizacijo;
- procese sonaravnega gospodarjenja v kulturni krajini (tradicionalno rabo);
- tipologijo krajinskih prvin in tradicionalnega stavbarstva;
- način navezave na stavbno in naselbinsko dediščino oz. grajeno strukturo.

Kulturna krajina je po Zakonu o varstvu kulturne dediščine spomeniško območje, katerega strukturo, razvoj in funkcijo pretežno določajo človekovi posegi in dejavnost v prostoru. Varstvo kulturne krajine je lahko uspešno le v sklopu celovitega varstva dediščine skozi sistem prostorskega načrtovanje in v sodelovanju z dejavniki, ki s prostorom gospodarijo – kmetijstvo, gozdarstvo, poselitev, infrastruktura itd.

4.7 Režim za varovanje zgodovinske krajine

Poleg alinej iz režima za varstvo dediščinske kulturne krajine se zlasti varuje:

- avtentična lokacija prizorišč;
- preoblikovanost reliefa zaradi zgodovinskih dogajanj, morebitne grajene strukture, vsa gradiva in konstrukcije;
- zemeljske plasti z morebitnimi ostalinami;
- memoriala plastika, likovna oprema in vsi pomniki.

Zgodovinske krajine so kategorija, pri kateri so pomembne predvsem asociativne vrednosti krajine, ki so posledica dogajanja ali dogodkov iz zgodovine.

4.8 Režim za posebne tipe dediščine

Zlasti se varuje:

- ohranjeno materialno substanco;
- lokacijo in prostorsko pojavnost;
- vsebinski in prostorski kontekst navezave enote na okolico.

Pod tipološko oznako »ostalo« uvrščamo enote dediščine, ki jih z običajnimi osnovnimi tipološkimi oznakami ne moremo natančno opredeliti. To so:

- A vodnjaki, napajališča, jezovi, perišča, vodna zajetja, tehnične naprave itd.;
- B razvaline in ruševine stavbne dediščine;
- C razvaline in ruševine naselij.

4.9 Vplivno območje

Za potrebe prostorskega načrtovanja se poleg objekta dediščine varuje tudi določena okolica varovane dediščine oz. njeno **vplivno območje**, t.j. območje, v katerem se presoja vpliv določenega posega na varovane lastnosti enote dediščine. Vplivno območje je določeno z zgodovinskega, funkcionalnega in vizualnega vidika. V njem pristojna kulturnovarstvena služba postavlja pogoje, pod katerimi je določen poseg možen ter določa način delovanja obstoječim rabam s ciljem ohranitve ali zagotovitve prostorske integritete, pričevalnosti, dominantnosti, možnosti delovanja dediščine. Če tega ni mogoče zagotoviti, lahko služba ugotovi, da določen poseg ali raba v določenem vplivnem območju nista možna. V primeru načrtovanja bistvenih sprememb ali intenziviranja rabe, ki bi utegnile imeti negativne posledice na lastnosti, pomen ali celo samo materialno substanco varovane dediščine ter na kvaliteto njene okolice, se lahko območje vpliva na dediščino obravnava tudi izven zarisanih območij.

Varovanje enot kulturne dediščine v vplivnih območjih smiselno dopolnjujejo tudi varstvene usmeritve za kulturno krajino, ki varujejo krajinsko zgradbo (naravne kot kulturne prvine), procese sonaravnega gospodarjenja v kulturni krajini, tipologijo krajinskih prvin ter način povezave s stavbno in naselbinsko dediščino.

Pomembnejše in prostorsko izpostavljene kulturne spomenike varujemo optimalno v njihovem vplivnem območju, kar predpostavlja poleg fizične ohranitve tudi ohranitev skladne krajinske podobe v najširši okolici oziroma vplivnem območju, ohranitev obstoječih funkcionalnih navezav in gospodarske osnove ter celovitosti. Drugo dediščino varujemo predvsem fizično, prostorsko pomembne in izpostavljene objekte pa tudi v njihovem vplivnem območju.

5 SEZNAM ENOT NEPREMIČNE KULTURNE DEDIŠČINE

Legenda

EŠD		EŠD (za vpisane enote) ali oznaka predloga (za enote v postopku vpisa)
ime		Ime enote iz registra.
tip		Tip enote dediščine (po tipologiji RKD).
	0	neznano
	1	arheološka dediščina
	2	profana stavbna dediščina
	3	sakralna stavbna dediščina
	4	sakralno profana stavbna ded.
	5	memorialna dediščina
	6	vrtnoarhitekturna dediščina
	7	naselbinska dediščina
	11	kulturna krajina
	12	zgodovinska krajina
	13	ostalo
kategorija		Kategorija varstvenega režima
	0	neznano
	1	razglasitev za spomenik
	2	varovanje v prostorskih aktih
	3	dokumentarno (arhivsko) varstvo
	4	ostalo
SDP		Razglasitev za kulturni spomenik državnega pomena (SDP)
	SDP	enota je razglašena za SDP
	valor	enota je valorizirana za SDP (seznam)
opombe varstvo		Tip varstvenih usmeritev.
		– arheološka dediščina – stavbna dediščina – memorialna dediščina – vrtnoarhitekturna dediščina – naselbinska dediščina – kulturna krajina – zgodovinska krajina – ostalo
opombe_status		Opomba glede statusa oz. stanja enote.
	degradirano	Enota je degradirana, v teku je izbris oz. sprememba kategorije režima v RKD.
	prost. nepomembno	Enota prostorsko ni pomembna.

z.št.	EŠD	Ime	Tip	Kategorija	SDP	Opombe_varstvo	Opombe_status
1.	17290	Artviže - Arheološko območje Križev drev	1	2		arheološka dediščina	
2.	17289	Artviže - Arheološko območje Sv. Socerb	1	2		arheološka dediščina	
3.	3585	Artviže - Cerkev sv. Servula	3	2		stavbna dediščina	
4.	17296	Artviže - Spomenik NOB	5	2		memorialna dediščina	
5.	16035	Artviže - Vas	7	2		naselbinska dediščina	
6.	7210	Bač pri Materiji - Arheološko najdišče Štefakova pečina	1	1		arheološka dediščina	
7.	3590	Bač pri Materiji - Cerkev sv. Jurija	3	1		stavbna dediščina	
8.	7334	Bač pri Materiji - Protiturški tabor	1	2		arheološka dediščina	
9.	310667	Bač pri Materiji - Vas	7	2		naselbinska dediščina	
10.	9163	Beka - Arheološko najdišče Lorencon	1	1		arheološka dediščina	
11.	16010	Beka - Arheološko najdišče Punjert	1	2		arheološka dediščina	
12.	9164	Beka - Arheološko območje Mali Kras	1	2		arheološka dediščina	
13.	3747	Beka - Cerkev sv. Lovrenca	3	1		stavbna dediščina	
14.	310668	Beka - Vas	7	2		naselbinska dediščina	
15.	9165	Brezovica pri Materiji - Arheološko območje Bilenvrh	1	2		arheološka dediščina	
16.	3584	Brezovica pri Materiji - Cerkev sv. Štefana	3	1		stavbna dediščina	
17.	27616	Brezovica pri Materiji - Kapelica pri Brinšci	3	2		stavbna dediščina	
18.	27617	Brezovica pri Materiji - Kapelica pri šoli	3	2		stavbna dediščina	
19.	27857	Brezovica pri Materiji - Vas	7	2		naselbinska dediščina	
20.	380002	Brezovica pri Materiji - Župnijsko središče	4	2		stavbna dediščina	
21.	3956	Brezovo Brdo - Ruševine cerkve sv. Petra	1	2		arheološka dediščina	
22.	310670	Brezovo Brdo - Vas	7	2		naselbinska dediščina	
23.	7271	Golac - Arheološko območje Gradina	1	1		arheološka dediščina	
24.	7272	Golac - Arheološko območje Velika vrata	1	1		arheološka dediščina	
25.	3654	Golac - Cerkev sv. Kancijana	3	2		stavbna dediščina	

z.št.	EŠD	Ime	Tip	Kategorija	SDP	Opombe_varstvo	Opombe_status
26.	3652	Golac - Cerkev sv. Nikolaja	3	1		stavbna dediščina	
27.	7336	Golac - Hiša na domačiji Golac 5	2	1		stavbna dediščina	
28.	27716	Golac - Kapelica pri Palačkovi hiši	3	2		stavbna dediščina	
29.	350099	Golac - Križ na Poljanski cesti	3	2		stavbna dediščina	
30.	27714	Golac - Palačkov križ	3	2		stavbna dediščina	
31.	27718	Golac - Palačkova kapelica	3	2		stavbna dediščina	
32.	27715	Golac - Slošarova kapelica	3	2		stavbna dediščina	
33.	16039	Golac - Spomenik NOB	5	2		memorialna dediščina	
34.	27717	Golac - Šimina kapelica	3	2		stavbna dediščina	
35.	17298	Golac - Vas	7	2		naselbinska dediščina	
36.	380006	Golac - Zaselek Brdo	7	2		naselbinska dediščina	
37.	380005	Golac - Zaselek Gojaki	7	2		naselbinska dediščina	
38.	380007	Golac - Zaselek Zagrad	7	2		naselbinska dediščina	
39.	7274	Gradišče pri Materiji - Arheološko najdišče Orlek	1	1	valor	arheološka dediščina	
40.	4006	Gradišče pri Materiji - Cerkev sv. Primoža	3	1		stavbna dediščina	
41.	16040	Gradišče pri Materiji - Vas	7	2		naselbinska dediščina	
42.	7276	Gradišica - Gradišče Sv. Hrib	1	1		arheološka dediščina	
43.	16041	Gradišica - Vas	7	2		naselbinska dediščina	
44.	7279	Hotična - Arheološko območje Gavje	1	1		arheološka dediščina	
45.	4009	Hotična - Cerkev sv. Pantaleona	3	2		stavbna dediščina	
46.	380009	Hotična - Kapelica	3	2		stavbna dediščina	
47.	310674	Hotična - Vas	7	2		naselbinska dediščina	
48.	7278	Hrpelje - Arheološko območje Debela griža	1	1		arheološka dediščina	
49.	3682	Hrpelje - Cerkev sv. Antona Puščavnika	3	1		stavbna dediščina	
50.	16831	Hrpelje - Spomenik Dragomirju Benčiču-Bržinu	5	2		memorialna dediščina	
51.	16043	Hrpelje - Vas	7	2		naselbinska dediščina	
52.	3685	Javorje pri Obrovu - Cerkev sv. Janeza Evangelista	3	1		stavbna dediščina	
53.	16044	Javorje pri Obrovu - Vas	7	2		naselbinska dediščina	

z.št.	EŠD	Ime	Tip	Kategorija	SDP	Opombe_varstvo	Opombe_status
54.	3744	Klanec pri Kozini - Cerkev sv. Petra	3	1		stavbna dediščina	
55.	16045	Klanec pri Kozini - Vas	7	2		naselbinska dediščina	
56.	310678	Kovčice - Vas	7	2		naselbinska dediščina	
57.	16830	Kozina - Domačija Bazoviška 20	2	2		stavbna dediščina	
58.	7366	Kozina - Spomenik NOB	5	1		memorialna dediščina	
59.	16047	Kozina - Vaško jedro	7	2		naselbinska dediščina	
60.	310680	Krvavi Potok - Del vasi	7	2		naselbinska dediščina	
61.	4005	Markovščina - Cerkev sv. Antona Padovanskega	3	1		stavbna dediščina	
62.	310681	Markovščina - Vas	7	2		naselbinska dediščina	
63.	17299	Materija - Spomenik Francu Segulinu-Boru	5	2		memorialna dediščina	
64.	16050	Materija - Vas	7	2		naselbinska dediščina	
65.	3629	Mihele - Cerkev sv. Elije	3	1		stavbna dediščina	
66.	16051	Mihele - Vas	7	2		naselbinska dediščina	
67.	310684	Mrše - Vas	7	2		naselbinska dediščina	
68.	7299	Nasirec - Arheološko najdišče Grublje	1	1		arheološka dediščina	
69.	9166	Nasirec - Arheološko območje Grad nad Botačem	1	1		arheološka dediščina	
70.	3630	Nasirec - Cerkev sv. Trojice	3	2		stavbna dediščina	
71.	483	Nasirec - Gradišče Gradec	1	1		arheološka dediščina	
72.	310685	Nasirec - Vas	7	2		naselbinska dediščina	
73.	7300	Obrov - Arheološko območje Gradina	1	1		arheološka dediščina	
74.	17301	Obrov - Arheološko območje Grublje	1	2		arheološka dediščina	
75.	3684	Obrov - Cerkev Gospodovega oznanjenja	3	1		stavbna dediščina	
76.	27796	Obrov - Križ na koncu vasi	3	2		stavbna dediščina	
77.	350095	Obrov - Križ pri Brigu	3	2		stavbna dediščina	
78.	16054	Obrov - Vas	7	2		naselbinska dediščina	
79.	3748	Ocizla - Cerkev sv. Marije Magdalene	3	1		stavbna dediščina	
80.	7345	Ocizla - Domačija Ocizla 26	2	1		stavbna dediščina	
81.	350105	Ocizla - Korita v ključih	2	2		stavbna dediščina	

z.št.	EŠD	Ime	Tip	Kategorija	SDP	Opombe_varstvo	Opombe_status
82.	27334	Ocizla - Korito na kali	2	2		stavbna dediščina	
83.	310687	Ocizla - Vas	7	2		naselbinska dediščina	
84.	12162	Odolina - Dvorec Odolina	2	2		stavbna dediščina, vrtnoarhitekturna dediščina	
85.	3588	Odolina - Razvaline cerkve sv. Petra	3	2		stavbna dediščina	
86.	4008	Orehek pri Materiji - Cerkev sv. Štefana	3	1		stavbna dediščina	
87.	310688	Orehek pri Materiji - Vas	7	2		naselbinska dediščina	
88.	23911	Ostrovica - Domačija Ostrovica 10	2	2		stavbna dediščina	
89.	23912	Ostrovica - Domačija Ostrovica 11	2	2		stavbna dediščina	
90.	23910	Ostrovica - Domačija Ostrovica 3	2	2		stavbna dediščina	
91.	13469	Ostrovica - Spominska plošča političnim dogodkom NOB	5	2		memorialna dediščina	
92.	13470	Ostrovica - Spominska plošča vojaški enoti	5	2		memorialna dediščina	
93.	23219	Ostrovica - Vas	7	2		naselbinska dediščina	
94.	16498	Petrinje - Arheološko najdišče Acijev spodmol	1	2		arheološka dediščina	
95.	15530	Petrinje - Arheološko najdišče Brgod in Brgodec	1	2		arheološka dediščina	
96.	17303	Petrinje - Arheološko najdišče jama Jazbina	1	2		arheološka dediščina	
97.	17302	Petrinje - Arheološko območje V Trpcah	1	2		arheološka dediščina	
98.	3745	Petrinje - Cerkev sv. Fabijana in Sebastijana	3	1		stavbna dediščina	
99.	310689	Petrinje - Vas	7	2		naselbinska dediščina	
100.	3653	Poljane pri Podgradu - Cerkev sv. Antona Padovanskega	3	1		stavbna dediščina	
101.	310690	Poljane pri Podgradu - Vas	7	2		naselbinska dediščina	
102.	380008	Povžane - Pri križu	3	2		stavbna dediščina	
103.	310691	Povžane - Vas	7	2		naselbinska dediščina	
104.	3746	Prešnica - Cerkev sv. Jedrti	3	1		stavbna dediščina	
105.	350102	Prešnica - Kapelica	3	2		stavbna dediščina	
106.	27799	Prešnica - Pil na križišču	3	2		stavbna dediščina	
107.	27798	Prešnica - Pil pred vasjo	3	2		stavbna dediščina	
108.	310692	Prešnica - Vas	7	2		naselbinska dediščina	

z.št.	EŠD	Ime	Tip	Kategorija	SDP	Opombe_varstvo	Opombe_status
109.	624	Rodik - Arheološko najdišče Ajdovščina	1	1	valor	arheološka dediščina	
110.	17304	Rodik - Arheološko najdišče Krvice	1	2		arheološka dediščina	
111.	7306	Rodik - Arheološko najdišče Tabor	1	1		arheološka dediščina	
112.	3976	Rodik - Cerkev sv. Trojice	3	1		stavbna dediščina	
113.	17305	Rodik - Spomenik NOB	5	2		memorialna dediščina	
114.	310693	Rodik - Vas	7	2		naselbinska dediščina	
115.	350159	Rožice - Ambient kapelice in križa	3	2		stavbna dediščina	
116.	633	Rožice - Arheološko najdišče Obešenca	1	1		arheološka dediščina	
117.	350158	Rožice - Križ na polju	3	2		stavbna dediščina	
118.	17300	Rožice - Spominsko znamenje NOB	5	2		memorialna dediščina	
119.	16062	Rožice - Vas	7	2		naselbinska dediščina	
120.	17306	Skadanščina - Arheološko območje Na Gnojnah	1	2		arheološka dediščina	
121.	4007	Skadanščina - Cerkev sv. Roka	3	2		stavbna dediščina	
122.	17307	Skadanščina - Spomenik NOB	5	2		memorialna dediščina	
123.	16063	Skadanščina - Vas	7	2		naselbinska dediščina	
124.	4004	Slivje - Cerkev sv. Martina	3	1		stavbna dediščina	
125.	17308	Slivje - Spomenik NOB	5	2		memorialna dediščina	
126.	16064	Slivje - Vas	7	2		naselbinska dediščina	
127.	7312	Slope - Arheološko najdišče Pod lipami	1	1		arheološka dediščina	
128.	17841	Slope - Arheološko najdišče sv. Križ	1	2		arheološka dediščina	
129.	3589	Slope - Cerkev sv. Križa	3	1		stavbna dediščina	
130.	17309	Slope - Spomenik NOB	5	2		memorialna dediščina	
131.	16065	Slope - Vas	7	2		naselbinska dediščina	
132.	3954	Tatre - Cerkev sv. Janeza Evangelista	3	2		stavbna dediščina	
133.	15936	Tatre - Vas	7	2		naselbinska dediščina	
134.	16066	Tublje pri Hrpeljah - Vas	7	2		naselbinska dediščina	
135.	16067	Velike Loče - Vas	7	2		naselbinska dediščina	
136.	350002	Vrhopolje - Kapelica	3	2		stavbna dediščina	

z.št.	EŠD	Ime	Tip	Kategorija	SDP	Opombe_varstvo	Opombe_status
137.	17297	Vrhopolje pri Kozini - Arheološko najdišče Mandarje	1	1		arheološka dediščina	
138.	3628	Vrhopolje pri Kozini - Cerkev sv. Tomaža	3	2		stavbna dediščina	
139.	850	Vrhopolje pri Kozini - Gradišče Veliko Gradišče	1	1	valor	arheološka dediščina	
140.	26118	Vrhopolje pri Kozini - Oštirščeva ledenica v Dolini	2	2		stavbna dediščina	
141.	16068	Vrhopolje pri Kozini - Vas	7	2		naselbinska dediščina	